

Kommittémotion

Motion till riksdagen 2015/16:2430

av Anders W Jonsson m.fl. (C)

Missbruk

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över hur ansvaret för missbruksvården kan överföras till hälso- och sjukvården och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att hälso- och sjukvårdslagen ska vara styrande inom missbruksvården och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över socialtjänstlagen för att möjliggöra förenklade biståndsbedömningar inom missbruksvården och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ta bort det kommunala vetot mot sprutbyte och att se över hur sprutbytesprogram ska kunna finnas på alla ställen i landet där det finns behov och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över tillgången till farmakologisk behandling åt personer med missbruksproblem i hela landet och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att undanröja hinder så att det blir möjligt att förse en person med ett läkemedel där syftet är att det ska användas på en annan person och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Narkotikadödligheten i Sverige har mer än fördubblats de senaste tio åren och är näst högst i hela EU, enligt siffror från EU:s narkotikabyrå, EMCDDA. Svensk missbruksvård har på så sätt misslyckats på många områden och är i stort behov av genomgripande reformer. Centerpartiet förespråkar en fortsatt restriktiv narkotikapolitik i kombination med förbättrad missbruksvård som i högre grad präglas av vetenskap och beprövad erfarenhet. Tillgången till vård och behandling måste öka liksom insatser för skademinimering, som exempelvis minskad spridning av blodsmittor.

Det förebyggande arbetet för att förhindra att människor hamnar i ett skadligt missbruk är centralt. Orsakerna till missbruksproblem kan kopplas till såväl ärftliga som sociala faktorer, liksom till tillgången till substanser. Arbetet med att förebygga missbruksproblem hos befolkningen måste därför utgå ifrån såväl tidig upptäckt av personer i riskzonen, som att minska tillgången på narkotika i samhället.

Överför ansvaret för missbruksvården på hälso- och sjukvården

Missbruksvården måste i större utsträckning utgå ifrån vetenskap och beprövad erfarenhet. Majoriteten av narkotikamissbrukarna har en bakomliggande psykisk eller somatisk sjukdom, därför bör ansvaret för missbruksvården överföras på hälso- och sjukvården. I likhet med all annan vård bör missbruksvården utgå från perspektivet att i första hand försöka bota och behandla den aktuella sjukdomen och i andra hand i största möjliga mån lindra sjukdomssymptomen.

Väntetiderna inom missbruksvården är idag otillfredsställande. Samhällets uppdrag ska vara att ge stöd och hjälp när människor är som mest motiverade. Därför måste tillgängligheten öka och trösklarna till missbruksvården sänkas, genom att göra det möjligt för människor att få hjälp snabbare genom en enklare process. Mot bakgrund av detta vill Centerpartiet se över socialtjänstlagen utifrån hur det ska bli möjligt att snabbare erbjuda missbruksbehandling genom förenklade biståndsbedömningar.

Förbättrad tillgång till vård och behandling

Många personer med intravenöst missbruk kan bli hjälpta av läkemedelsbehandling med så kallade substitutionspreparat, som exempelvis Metadon. Metadon och liknande preparat ersätter narkotikan genom att minska abstinensbesvär och erbjuds i särskilda Metadonprogram i kombination med samtidig behandling och social rehabilitering. Metadon förlänger livslängden hos tunga opiatmissbrukare och ger dem en möjlighet att fungera i samhället. Medellivslängden för en heroinmissbrukare, som börjat i 15–20 årsåldern, är cirka 42 år. Den som får substitutionspreparat lever längre och fungerar bättre socialt.

Tillgången till assisterad läkemedelsbehandling för opiatmissbrukare i Sverige är internationellt sett låg och köerna till Metadonprogrammen är i regel mycket långa. Tillgängligheten vad gäller vård och behandling för personer med missbruksproblem måste därför öka. I dagsläget fattas beslut om eventuell behandling av kommunens tjänstemän genom socialtjänstlagen. Det är en orimlig ordning som gör att många människor tvingas vänta alltför länge – ibland förgäves – på att få den behandling de behöver. Genom att istället låta hälso- och sjukvårdslagen bli styrande även inom missbruksvården, kan också tillgängligheten till vård och behandling säkras. Den patient som bedöms vara i behov av vård ska också garanteras detta.

Personer som tagit en opiatöverdos riskerar att drabbas av andningsförlamning och i dessa fall krävs ett motgift som häver förlamningen. Det läkemedel som används idag av sjukvårdspersonal är Naloxon – ett preparat som kan ges intravenöst, intramuskulärt eller under huden. Sedan en tid finns även läkemedlet i form av en nässpray, vilket har förenklat användandet av preparatet. Effekterna av Naloxon är goda och det finns ett vetenskapligt stöd för att läkemedlet räddar liv.

I England har studier genomförts där man har utbildat nära anhöriga till opiatmissbrukare i användandet av Naloxon, med mycket goda resultat vad gäller överlevnad för personer som tagit en överdos. I Sverige förbereds nu liknande försöksverksamhet med Naloxon i Malmö, Lund och Stockholm. Verksamheterna hindras dock i dagsläget av Läkemedelsverkets regelverk som slår fast att ett läkemedel inte får skrivas ut till en person när tanken är att det ska användas på någon annan. Mot bakgrund av detta vill Centerpartiet att regeringen ger Läkemedelsverket i uppdrag att utreda hur de legala hindren för förskrivning av Naloxon enligt ovan kan undanröjas och att behandlingen blir tillgänglig i hela landet.

Sprutbytesprogram i hela landet

Såväl WHO som FN:s hiv-program Unaid, Internationella Röda Korset och Världsbanken rekommenderar sprutbytesprogram som en effektiv metod för att minska smittspridningen av hiv och Hepatit C. I Sverige beskriver Socialstyrelsen och Folkhälsomyndigheten sprutbyte som en ren hälsopolitisk åtgärd och rekommenderar samtliga Sveriges landsting att införa sådan verksamhet snarast.

Mot bakgrund av detta anser Centerpartiet att det är angeläget att införa sprutbytesprogram på fler ställen i landet. Det rådande kravet på ett godkännande av kommunen utgör idag ett hinder för att nya program ska kunna etableras. Därför anser Centerpartiet att det kommunala vetot mot sprutbytesprogram ska avskaffas samt att

möjligheten att införa sprutbytesprogram på alla ställen i landet där det finns behov bör ses över.

[Motionärernas namn]

Anders W Jonsson (C)

Staffan Danielsson (C)

Annika Qarlsson (C)